

נוסח ההגדה שנהגו בה ישראל בזמן הגלות כך הוא: מתחיל על כוס שני ואומר בבבילון יצאנו ממצרים הא לחמא עניא דאכלו אבהתנא בארעא דמצרים כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך לפסח ייתי ויפסח, שתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, שתא הכא עבדי לשתא דאתיא בני חוריי.

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים, שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה והלילה הזה כולו מצה, שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות והלילה הזה מרור, שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין בין מסובין והלילה הזה כולנו מסובין.

עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאתנו ה' אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה, ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים עדיין אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים, ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו זקנים כולנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המאריך ביציאת מצרים הרי זה משוכח.

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבה ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרין ביציאת מצרים כל אותו צה הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קרית שמע של שחרית.

אמר להם רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר +דברים ט"ז+ למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, ימי חיך הימים, כל ימי חיך הלילות, וחכמים אומרים ימי חיך העולם הזה, כל ימי חיך להביא את ימות המשיח.

ברוך המקום שנתן תורה לישראל עמו, ברוך הוא, כנגד ארבעה בנים דברה תורה, אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאל.

חכם מה הוא אומר: +דברים ו'+ מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם, אף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

רשע מה הוא אומר: +שמות י"ב+ מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, אף אתה הקהה את שני ואמור לו +שמות י"ג+ בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, לי ולא לו, ואילו היה שם לא היה נגאל. תם מה הוא אומר: +שמות י"ג+ מה זאת, ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים.

ושאינו יודע לשאל את פתח לו, שנאמר +שמות י"ג+ ויצאת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, והגדת לבנך יכול מראש חדש, תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר בעבור זה, לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך.

מתחלה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום ב"ה לעבודתו, שנאמר +יהושע כ"ד+ ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים, ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען וארכה את זרעו ואתן לו את יצחק ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו ואתן לעשו את הר שער לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים.

ברוך שומר הבטחתו לישראל עמו, ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא מחשב את הקץ לעשות כמו שאמר לאברהם אבינו בין הבתרים, שנאמר +בראשית ט"ו+ ויאמר לאברהם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול.

היא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו אלא בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם. צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו, שפרעה הרשע לא גזר אלא על הזכרים ולבן בקש לעקור את הכל, שנאמר +דברים ל"ו+ ארמי אובד אבי וירד מצרימה ויגר שם, מלמד שלא ירד להשתקע אלא לגור שם שנאמר +בראשית מ"ז+ ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבוד הרעב בארץ כנען ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן. במתי מעט, כמו שנאמר +דברים י"ב+ בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה ועתה שמך ה' אלהיך ככוכבי השמים לרוב. ויהי שם לגוי, מלמד שהיו ישראל מצויינין שם, גדול ועצום כמו שנאמר +שמות א'+ ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם.

ורב, כמו שנאמר +יחזקאל ט"ז+ רבבה כצמח השדה נתתיך ותגדלי ותבאי בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה. וירעו אותנו המצרים, כמו שנאמר +שמות א'+ הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ.

ויענונו, כמו שנאמר וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם ויבן ערי מסכנות לפרעה את פיתום ואת רעמסס.

ויתנו עלינו עבודה קשה, כמו שנאמר ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך.

ונצעק אל ה' אלהי אבותינו, כמו שנאמר +שמות ב'+ ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה.

וישמע ה' את קולנו, כמו שנאמר וישמע אלהים את נאקתם ויזכור אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב.

וירא את עניינו, זו פרישות דרך ארץ, כמו שנאמר וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים.
ואת עמלינו, אלו הבנים, כמו שנאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון, ואת לחצינו, זה הדוחק כמו שנאמר +שמות ג'+
וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם.
ויוציאו ה' ממצרים, לא על ידי מלאך לא על ידי שרף ולא על ידי שליח אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו, שנאמר +שמות י"ב+ ועברתי
בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'.
ביד חזקה, זה הדבר, כמו שנאמר +שמות ט'+ הנה יד ה' היתה במקנך אשר בשדה בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד
מאד.

ובזרוע נטויה, זו החרב כמו שנאמר +דברי הימים א' כ"א+ וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים.
ובמורא גדול, זו גלוי שכינה, כמו שנאמר +דברים ד'+ או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים ובמלחמה
וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים ככל אשר עשה לכם ה' אלהיכם במצרים לעיניך.
ובאותות, זה המטה, כמו שנאמר +שמות ד'+ ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האותות.
ובמופתים, זה הדם, כמו שנאמר +יואל ג'+ ונתתי מופתים בשמים ובארץ, דם ואש ותמרות עשן.
דבר אחר, ביד חזקה שמים, ובזרוע נטויה שמים, ובמורא גדול שמים, ובאותות שמים, ובמופתים שמים, אלו עשר מכות שהביא הקדוש
ברוך הוא על המצרים במצרים, ואלו הן: דם צפרדע כניס ערוב דבר שחין ברד ארבה חשך מכת בכורות, רכי יהודה היה נותן בהם סימן
ב דצ'ך עדי'ש באח"ב.

רבן גמליאל אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, פסח, מצה, ומרורים.
פסח שהיו אבותינו אוכלין בזמן שבית המקדש קיים על שם מה, על שם שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים, שנאמר +שמות י"ב+
ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו.
מצה זו שאנו אוכלין על שם מה, על שם שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא
וגאלם מיד, שנאמר +שמות י"ב+ ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה
וגם צדה לא עשו להם.

מרורים אלו שאנו אוכלים על שם מה, על שם שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר +שמות א'+ וימררו את חייהם בעבודה
קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך.
ובכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שלא את אבותינו בלבד גאל אלא אף אותנו גאל, שנאמר +דברים

ו'+ ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו.
לפיכך ג' אנו חייבים להודות להלל לשבח לפאר לרומם לגדל ולהדר ולנצח למי שעשה לנו ולאבותינו את כל הנסים האלו והוציאנו
מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה ומיגון לשמחה ומאכל ליום טוב ומאפלה לאור גדול, ונאמר לפניו הללויה.
הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה', יהי שם ה' מבורך וכו' עד חלמיש למעינו מים. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר גאלנו וגאל
את אבותינו ממצרים והגיענו ללילה הזה לאכול בו מצה ומרורים כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים
לקראתנו לשלום שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים שיגיע דמם על קיר מזבחך לרצון ונודה לך
שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו, ברוך אתה ה' גאל ישראל.

כסדר שמברכין וקוראים ההגדה בליל יום טוב ראשון של פסח כך מברכים וקוראים בליל השני של גליות, וכן חייבין בליל השני
בארבעה כוסות ובשאר הדברים שנעשו בלילה הראשון. בריך רחמנא דסייען.

בראשית פרשת וישב פרק לו

שמות פרשת כי תשא פרק לא

(B)

(טז) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורמם ברית עולם.
(יז) כיני ובין בני ישראל אות הוא לעולם כי ששת ימים עשה יקוק את השמי

(יא) ויקנאו בו אסיו ואביו שמר את הברכה.
(יב) ונלכו אחיו לרעות אח יאזו אריהת הנשרת.

רבינו בחיי שמות פרשת כי תשא פרק לא

(יד) ושמרתם את השבת. אחר שהזכיר "את שבתותי תשמרו", חזר לומר "ושמרתם את השבת" כדי לרמוז שמירה אחר השבת ושמירה קודם השבת שמירה קודם השבת, מבעוד יום, ושמירה אחר השבת שיוסיף מחול על הקדש. וכן דרשו רז"ל (שבת כג ב): (לעיל יג, כב) "לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה", מגיד שעמוד ענן משלים לעמוד האש, וכן עמוד האש משלים לעמוד הענן, שעד שלא ישקע זה עולה זה, וכן דרשו רז"ל (ספרא אמור פרק יד, ו): (ויקרא כג, לב) "מערב עד ערב תשבתו שבתכם", אין לי אלא יום הכפורים, וזהו "מערב עד ערב", ימים טובים מנין, ת"ל: "תשבתו", אין לי אלא י"ט, שבת בראשית מנין ת"ל "שבתכם", כל שביתה שאתה שובת אתה מוסיף עליה בין מלפניה בין מלאחריה.

מחלליה מות יומת כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה. באר הכתוב "מחלליה מות יומת", בסקילה אם יש עדים והתראה, ואם אין עדים, כגון שעשה בסתר, "ונכרתה הנפש היא".

(טז) לעשות את השבת. ע"ד הפשט לתקן לצרכי שבת מלשון: (בראשית יח, ז) "וימהר לעשות אותי", וכן: (שם, ח) "ובן הבקר אשר עשה", הכל לשון תקון, ובאור הכתוב שיהא אדם זהיר בכבוד שבת להשמר מכל מלאכה, ולהשתדל שיכין לצורך השבת כדי שיהא לו מנה יפה לשבת, וכמו שארז"ל: (ביצה טז א) מחד שביך לשבתך, וזה שאמר הנביא: (ישעיה נח, ג) "וקראת לשבת עונג", מלשון קרואים, כלומר: שתזמין אותו ותתענג בו כאדם המזמין את אושפיו.

רמב"ם הלכות שבת פרק ל

(D)

הלכה א

ארבעה דברים נאמרו בשבת שנים מן התורה ושנים מדברי סופרים והן מפורשין על ידי הנביאים, שבתורה זכור ושמור, ושנתפרשו על ידי הנביאים כבוד ועונג שנאמר +ישעיהו נ"ח+ וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד.

הלכה ב

איזהו כבוד זה שאמרו חכמים שמצוה על אדם לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת א ומתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך, וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בוא ונצא לקראת שבת המלך.

תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק י

הלכה

(A) אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן כגון אגוזן תמרים וקליות חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח כל הלילה אפלו בינו לבין בניו אפלו בינו לבין עצמו אפלו בינו לבין תלמידו
הלכה יב
מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו מסובין בבית ביתוס בן זונין בלוד והיו עסוקין בהלכות הפסח כל הלילה עד קרות הגבר הגביהו מלפניהן ונעזו והלכו להן לבית המדרש

רש"י שמות פרשת בא - בשלח פרק יג

(B)

(ח) בעבור זה - בעבור שאקיים מצותיו, כגון: פסח מצה ומרור הללו: טעם ה' לי - רמז תשורה לרו רמזו ליגרי יוטה ה' לי ילכו לה יוטה

הלכה א
סודר עשיית מצות אלו בליל חמשה עשר כך הוא בתחלה מוזגין כוס לכל אחד ואחד ומברך בורא פרי הגפן ואומר עליו קדוש היום וזמן

משנה מסכת אבות פרק א

משנה טו

(A) [*] שמאי אומר עשה תורתך קבע אמור מעט ועשה הרבה והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות: משנה זו

פרשת וישב

(A) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען:

(ב) אלה תלדות יעקב בן יוסף בן שבע עשרה שנה הנה רעה את אסיו בצאן והוא נער את בני בלקה ואת בני זלפה ונשי אביו ויבא יוסף את דבסם רעה אל אביהם:

בראשית פרשת וירא פרק כא

(ט) ומרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצסק:

(י) ותאמר לאברהם גרש קאמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן קאמה הזאת עם בני עם יצסק:

(יג) ויראו דברה אלה ויחייבו טרדתה ואל עולת הוי

(בסוף לארץ אומרים מיט זה בליל ראשון.)

ובכן "ויהי בחצי הלילה"

אז רוב נסים הפלאות
בראש אשמורות זה
בלילה
הלילה

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יא עמוד ב

(B) עדות ביהוסף שמו בצאתו וגו'. בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים - כתיב הכא אנהצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, וכתיב התם בהסירותי מסבל שכמו. בניסן נגאלו - כדאיתא. בתשרי עתידין ליגאל - אתיא שופר שופר; כתיב הכא תקעו בחדש שופר, וכתיב התם ביום ההוא יתקע בשופר גדול (רבי יהושע אומר: בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל. מנלן? אמר קרא ליל שמרים - ליל המשומר ובא מששת ימי בראשית. - ואידך: לילה המשומר ובא מן המזיקין. ואזרו למזומנדי דמייני

משנה מסכת פסחים פרק י

משנה י

(*) עד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד אם הבנים שמחה ובית הלל אומרים עד חלמיש למעיני מים וחותרם בגאולה רבי טרפון אומר אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים ולא היה חותרם רבי עקיבא אומר כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו' עד ברוך אתה ה' גאל ישראל:
משנה ז

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף עט עמוד א

(7)

תריסר ירחי שתא ולא דרכיה למספדיה, נתינים ניקרינהו ונפייסינהו. איקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם... מה אעשה לכם ובמה
 אכפר וברכו את נחלת ה', ויאמרו לו הגבעונים אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש וגו' יותן לנו שבעה אנשים מבניו
 והוקענום לה' וגו', מיפייס ולא פייסינהו. אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנים, וגומלי חסדים; רחמנים, דכתיב בגמל
 לך רחמים ורחמך והרבך; ביישנים, דכתיב בעבור תהיה יראתו על פניכם; גומלי חסדים, דכתיב זלמען אשר יצוה את בניו ואת ביתו וגו',
 כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו. בגמל המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמוני ואת

רמב"ן דברים פרשת ראה - שופטים פרק טז

ובאר בכאן דברים רבים. כי הזכיר במצה שתהיה לחם עני, להגיד כי צוה לזכור שיצאו בחפזון, והיא עני זכר כי היו במצרים בלחם צר
 ומים לחץ, והנה תרמוזו לשני דברים, וכן אמרו הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. או יאמר שתהיה עוד עשויה כלחם עני
 ולא שתהיה מצה עשירה, כמו שהזכירו רבותינו (פסחים לו א). ובאר במצות השאור שלא יראה בכל גבולך, כי בתחלה אמר (שמות יב
 ט) לא ימצא בבתיכם:

הגדה של פסח - ויגד יוסף

(1)

נְשַׁמֵּת כָּל חַי, תִּבְרַךְ אֶת שְׁמֶךָ יי אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר,
 תִּפְאָר וְתִרְוּמָם זְכָרְךָ מְלַכְנוּ תָמִיד, מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם

נְרִצָּה

(B)

נרצה - מעשיך נרצו לפני האלהים

חֶסֶל סְדוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ, כְּכֹל מְשַׁפְּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
 כְּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ, בֵּין נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ.
 זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה, קוֹמֵם קֹהֵל עֲדַת מִי מְנָה.
 קָרֵב נֵהַל נְטָעֵי כֹנֵה, פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרָנָה.
 לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם:

יום ראשון. מצות התלויות בלב לידע שאותו שברא שמים וארץ הוא לבדו מושל מעלה ומטה ובד' רוחות כדכתיב (שמות כ') אנכי ה' אלהיך וגומר, וכתיב (דברים ד') וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. ודרשו חכמים אפילו באויר. לידע, פירוש לאפוקי מן הפילוסופין שאמרו שהעולם נהג מאליו במזלות. ואין לו מנהיג ולא דבר, ואפילו קריעת ים סוף ויציאת מצרים וכל הנפלאות שנעשו במזל היו. ויש לנו להאמין כי שקר הם דוברים. אכן הקב"ה מנהיג את העולם כולו ברוח פיו. והוא הוציאנו ממצרים ועשה לנו כל הנפלאות ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה שנאמר (תהילים ל"ז) מה' מצעדי גבר כוננו. ובזה תלוי מה שאמרו חכמים (שבת דף לא) ששואלין לאדם לאחר מיתה בשעת דינו צפית לישועה. והיכן כתיב מצוה זו. אלא ש"מ בזה תלוי, שכשם שיש לנו להאמין שהוציאנו ממצרים דכתיב אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך וגומר. ועל כרחין מאחר שהוא דיבור ג, הכי קאמר, כשם שאני רוצה שתאמינו בי שאני הוצאתי אתכם כך אני רוצה שתאמינו בי שאני ה' אלהיכם ואני עתיד לקבץ אתכם ולהושיעכם. וכן יושיענו ברחמי שנית, כדכתיב (דברים ל') ושב וקבצך מכל העמים וגומר.

שמות פרשת בא - בשלח פרק יג

5

(ח) והגדת לבנך בימים ההוא לאמר בעבור זה עשה ילוק לי בצאתי ממצרים: (ט) והיה לה לאות טל ידב וליזכרו בני יישובי לאמרו לאמר זה עשה לנו ה' כשצאתנו ממצרים: (י) והיה לה לאות טל ידב וליזכרו בני יישובי לאמרו לאמר זה עשה לנו ה' כשצאתנו ממצרים:

רש"י שמות פרשת יתרו פרק יט

6

כה תאמר - בלשון הזה וכסדר זה
 לבית יעקב - אלו הנשים, תאמר להזן בלשון רכה
 ותגיד לבני ישראל - עונשין ודקדוקין פרש לזכרים. דברים הקשין כגידין.

שמות פרשת משפטים פרק כא

7

(טו) ומכה אביו ואמו מות יומת
 (טז) וגנב איש ומקרו' ונמצא בידו מות יומת: ס
 (יז) ומקלל אביו ואמו מות יומת: ס
 (יח) וכי יריבו אנשים והרהר איש את רעהו ויחזיקו יחד: